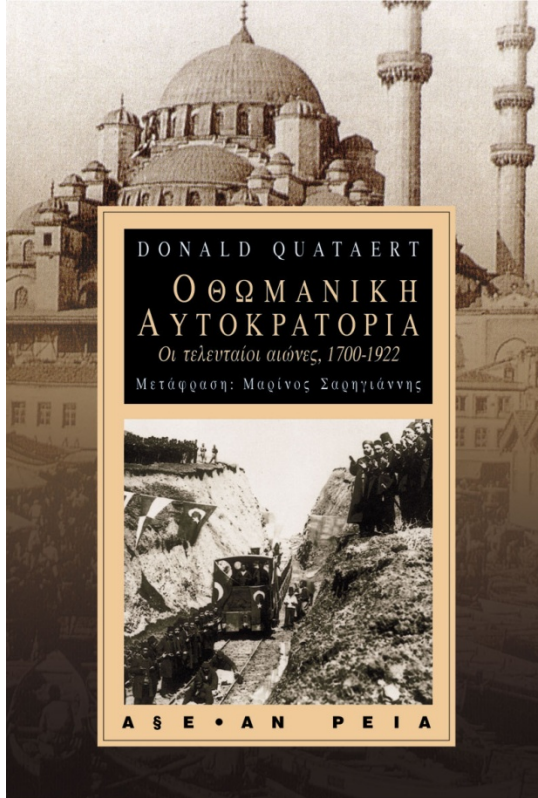

-ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ-

Ντόναλντ Κουάτερτ

Η ΘΩΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

Οι τελευταίοι αιώνες, 1700-
1922

Μετάφραση: Μαρίνος Σαρηγιάννης

ISBN: 960-221-334-5, σελ. 373, σχ.21x14,
α' έκδοση Φεβρουάριος 2006,
τιμή 22,00€ (χωρίς ΦΠΑ)

Στην κρίσιμη περίοδο του τέλους του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, η Ευρώπη συνταράχθηκε από την πολιτική αντιπαράθεση μεταξύ των δυνάμεων που συγκρότησαν την Αντίσταση και διεκδικούσαν κεντρική θέση στις μεταπολεμικές πολιτικές εξελίξεις και των εξόριστων ευρωπαϊκών κυβερνήσεων που επιδίωκαν την επάνοδό τους στην εξουσία. Η Ελλάδα υπήρξε η μοναδική ευρωπαϊκή χώρα όπου η ένταση αυτής της αντιπαράθεσης οδήγησε σε ένοπλη σύγκρουση τις μέχρι τότε συμμαχικές δυνάμεις του ΕΑΜ και των Βρετανών, πριν ακόμη από τη λήξη του πολέμου. Τον Δεκέμβριο του 1944, ενάμιση μόλις μήνα μετά την πανηγυρική απελευθέρωση της πρωτεύουσας, ξέσπασε «Η Μάχη της Αθήνας», η σφοδρότερη στρατιωτική αναμέτρηση που έγινε ποτέ στην πρωτεύουσα.

Εβδομήντα χρόνια μετά, πολλά ερωτήματα γύρω από τα «Δεκεμβριανά» παραμένουν αναπάντητα. Ο κεντρικός τους ρόλος στις πολιτικές εξελίξεις που οδήγησαν στον Εμφύλιο και στο διχαστικό κοινωνικοπολιτικό καθεστώς των επόμενων δεκαετιών συγκρότησε ιδεολογικά φορτισμένες ερμηνείες. Όπως κάθε γενικό και πολιτικά στοχευμένο αφήγημα, ο «ηρωικός Δεκέμβρης» της Αριστεράς και ο «δεύτερος γύρος της κομμουνιστικής ανταρσίας» της Δεξιάς

χαρακτηρίζονται από την επιλεκτική χρήση του παρελθόντος, την αποσιώπηση ή διαστρέβλωση των γεγονότων και τη συγκάλυψη των πολιτικών ευθυνών.

Το βιβλίο αυτό, η πρώτη επιστημονική μελέτη που επικεντρώνεται στα ίδια τα γεγονότα στηριγμένη σε αδημοσίευτες κυρίως πηγές, επιχειρεί να δώσει απαντήσεις στα κρίσιμα ερωτήματα: Ποιες ήταν οι αιτίες που οδήγησαν στο ξέσπασμα των μαχών και σε ποιο πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο εκδηλώθηκαν; Πώς εξελίχθηκαν, μέρα με τη μέρα, οι συγκρούσεις που μετέτρεψαν την πόλη σε πεδίο μάχης (από τις μεγάλες στρατιωτικές επιχειρήσεις στο Γουδί, στου Μακρυγιάννη, στους στρατώνες των Παραπηγμάτων στο Κολωνάκι και στους Αμπελόκηπους μέχρι τις οδομαχίες της Ομόνοιας, των Εξαρχείων και του Μεταξουργείου, από τις φονικές μάχες στους λόφους του Αρδηττού και στο Αλεποβούνι μέχρι τον βομβαρδισμό της Καισαριανής και την προέλαση των Βρετανών από το Φάληρο προς το κέντρο της Αθήνας); Τέλος, καταγράφοντας τη δράση της Εθνικής Πολιτοφυλακής, η έρευνα προσπαθεί να φωτίσει τα δύσκολα ζητήματα των εκτελέσεων, της ταυτότητας των θυμάτων και των νεκρών αμάχων από τους βρετανικούς βομβαρδισμούς, που εξακολουθούν να καθορίζουν τη μνήμη των Δεκεμβριανών.

(από το οπισθόφυλλο του βιβλίου)

Το βιβλίο διερευνά την κρίσιμη, για τη σύγχρονη ελληνική ιστορία, περίοδο των Δεκεμβριανών. Ξεκινώντας από τις πολιτικές εξελίξεις του τελευταίου χρόνου της Κατοχής σκιαγραφεί το πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο εντός του οποίου εκδηλώθηκε η διαμάχη γύρω από το κομβικής σημασίας ζήτημα της μορφής που θα λάμβανε το πολιτικό σύστημα της χώρας μετά τη λήξη του πολέμου. Η παρούσα μελέτη παρακολουθεί τη σύγκρουση μεταξύ του αστικού πολιτικού χώρου, ο οποίος με τη συμβολή της βρετανικής κυβέρνησης επιδίωκε την επαναφορά του στην εξουσία, και του ΕΑΜ, που στόχευε στην ανατροπή του προπολεμικού πολιτικού καθεστώτος, η οποία οδήγησε στη στρατιωτική σύγκρουση τον Δεκέμβριο του 1944.

Μέσα από τη χρήση βρετανικών και κυβερνητικών στρατιωτικών αναφορών, που δημοσιεύονται για πρώτη φορά, και στρατιωτικών διαταγών του ΕΛΑΣ, καταγράφεται μέρα με την ημέρα η εξέλιξη της μάχης. Οι μεγάλες στρατιωτικές επιχειρήσεις στο Γουδί, στου Μακρυγιάννη, στους στρατώνες των Παραπηγμάτων στο Κολωνάκι και στους Αμπελόκηπους, οι οδομαχίες της Ομόνοιας, των Εξαρχείων και του Μεταξουργείου, οι φονικές μάχες στους λόφους του Αρδηττού και στο Αλεποβούνι, ο βομβαρδισμός της Καισαριανής, η προέλαση των Βρετανών από το Φάληρο προς το κέντρο της Αθήνας, είναι μερικές από τις συγκρούσεις μεταξύ του ΕΛΑΣ και των βρετανικών και ελληνικών κυβερνητικών δυνάμεων που μετέτρεψαν την Αθήνα και τις συνοικίες της σε πεδίο μάχης.

Παράλληλα με τη διεξαγωγή των πολεμικών επιχειρήσεων το ενδιαφέρον στρέφεται σε ζητήματα όπως ο «πόλεμος» της προπαγάνδας, η περίθαλψη και

η στίσιση των αμάχων, οι προσπάθειες για πολιτική επίλυση της κρίσης, το μέτρο της ομηρίας και των μαζικών συλλήψεων.

Η δράση της Εθνικής Πολιτοφυλακής, οι εκτελέσεις, η ταυτότητα των θυμάτων των Δεκεμβριανών, οι νεκροί άμαχοι από τους βρετανικούς βομβαρδισμούς, αποτελούν το πιο δύσκολο κομμάτι της έρευνας που αναδεικνύει αυτό το βιβλίο.

Εντάσσοντας τα Δεκεμβριανά στο ευρύτερο πλαίσιο πολιτικής αναταραχής που χαρακτήριζε τη μετάβαση από την κατεχόμενη στη μεταπολεμική Ευρώπη, η παρούσα μελέτη επιδιώκει να αναδείξει τη διεθνή διάσταση της μάχης της Αθήνας. Λίγο πριν από την έναρξη του Ψυχρού Πολέμου και με την Ευρώπη χωρισμένη σε «σφαίρες επιρροής», τα Δεκεμβριανά αποτέλεσαν μια πραγματική «πυριτιδαποθήκη» που απειλούσε τον υπό συγκρότηση –και γι' αυτό το λόγο εύθραυστο– νέο διεθνή συσχετισμό δυνάμεων.

Ο **Μενέλαος Χαραλαμπίδης** γεννήθηκε στην Αθήνα το 1970. Έλαβε πτυχίο οικονομικών επιστημών από το Πανεπιστήμιο Πειραιά και στη συνέχεια εκπόνησε τη διδακτορική διατριβή του στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Στὴν αυτήν στηρίχθηκε το πρώτο βιβλίο του *Η εμπειρία της Κατοχής και της Αντίστασης στην Αθήνα* (Αλεξάνδρεια, 2012).

Αρθρογραφεί σε επιστημονικά περιοδικά και έχει διοργανώσει, ως ιδρυτικό μέλος του Φόρουμ Κοινωνικής Ιστορίας, τέσσερα συνέδρια για τη δεκαετία του 1940 και την περίοδο του Μεσοπολέμου. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζονται στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα και κυρίως στην περίοδο της Κατοχής. Επίσης ασχολείται με την τοπική και προφορική ιστορία και την ιστορία της Αθήνας. Έχει συνεπιμεληθεί τον συλλογικό τόμο *Η ελληνική κοινωνία στη δεκαετία του 1940. Η εποχή των ρήξεων* (Θεσσαλονίκη, Επίκεντρο, 2012).